

Hoofdstuk 5: Landschap in de praktijk (programma)

5.1 Inleiding

Het doel van dit hoofdstuk is om te verwoorden wat we gaan doen om onze doelen zoals verwoord in het voorgaande (hoofdstuk 1 tot en met 4 PLvdT) te bereiken. Hoe we gezamenlijk onze ambities waar kunnen maken. Zodat we de kwaliteit van het Flevolandse landschap voor toekomstige generaties enerzijds versterken en bewaken en anderzijds verrijken. Dit is het doel van het Programma Landschap van de Toekomst (PLvdT)!

Ons landschap is nadrukkelijk een economische asset. We willen een aantrekkelijk landschap om te wonen, werken, ondernemen en recreëren. In het PLvdT hebben we de landschappelijke concepten en kernkwaliteiten uiteengezet die het Flevolandse landschap maken tot wat het is. We geven een ruimtelijk antwoord op de effecten van actuele (maatschappelijke) vraagstukken op het landschap.

Een aantal van de huidige grote opgaven doen een beroep op de flexibiliteit en robuustheid van het Flevolandse landschap. Denk hierbij aan de woningbouwopgave, de energietransitie, klimaatadaptatie en moderne vormen van landbouw. Hierop moeten we als provincie een ruimtelijk antwoord geven.

De ambitie en uitvoering van het PLvdT vraagt een duidelijke rolopvatting van de provincie. De rol van de provincie is niet altijd dezelfde. Deze is afhankelijk van de opgave, de ambitie en het gebied. En ook van de context en de gewenste interactie met andere overheden en de samenleving. De provincie geeft ruimte en richting. De provincie werkt samen, faciliteert waar het kan, en stuurt waar het moet.

Met het benoemen van een aantal elementen tot provinciaal belang zorgen we ervoor dat we het PLvdT kunnen uitvoeren. Hiermee versterken we het landschap van de toekomst.

Context: Borging op grond van de Omgevingswet

Programma als bedoeld in de Omgevingswet

De Omgevingswet kenmerkt een programma als een document waarin de uitwerking van het te voeren beleid voor ontwikkeling, gebruik, beheer, bescherming en behoud is opgenomen en waarin maatregelen staan om de ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving te realiseren. Na inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn Gedeputeerde Staten het bevoegde gezag.

Een programma is zelfbindend en heeft op zichzelf geen juridische doorwerking. Een programma is daarmee richtinggevend, andere overheden en initiatiefnemers moeten er rekening mee houden. De in een programma verwoorde belangen hebben een zwaarwegende positie bij de belangenafweging, zonder dwingend te sturen op de uitkomst daarvan. Afwijken is alleen toegestaan als daar goede redenen voor zijn.

De Omgevingswet staat meerdere programma's naast elkaar toe, deze kunnen integraal, sectoraal, gebiedsgericht en/of interbestuurlijk van aard zijn. In Flevoland is er in 2019 -in het verlengde van het voormalige Omgevingsplan Flevoland 2006- voor gekozen al het beleid voor de fysieke leefomgeving te bundelen in het Omgevingsprogramma Flevoland. Nieuw beleid en actualisaties van beleid worden na vaststelling in een geconsolideerde versie van het omgevingsprogramma opgenomen.

Programma Landschap van de Toekomst (PLvdT)

De provinciale kijk op ons waardevolle landschap, de identiteit en (economische) aantrekkelijkheid van Flevoland zijn neergelegd in een programma in de zin van de Omgevingswet: Programma Landschap van de Toekomst (PLvdT). Het in de praktijk werken met dit Landschapsprogramma (zie paragraaf 5.3 Provinciale inzet) kan ertoe leiden dat bepaalde onderdelen op termijn juridische borging in de omgevingsverordening behoeven.

Het PLvdT omvat enerzijds de provinciale visie en ambitie voor landschap inclusief de kernkwaliteiten en anderzijds het 'uitvoerings'programma voor de komende jaren (Landschap in de Praktijk). Het PLvdT vindt haar oorsprong in de opgave Verhaal van Flevoland uit de Omgevingsvisie FlevolandStraks. Het PLvdT zal na vaststelling worden opgenomen in het Omgevingsprogramma Flevoland, waarin meerdere programma's zijn gebundeld.

Onze (grond)houding

We werken vanuit de geest van de Omgevingswet en volgens de Flevo-principes uit de Omgevingsvisie FlevolandStraks. We werken aan oplossingen die bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit vanuit de thema's en ambitie van het PLvdT. We werken samen met andere opgaven binnen en buiten de provinciale organisatie, zoals verwoord in de Omgevingsvisie FlevolandStraks.

Dit doen we vanuit onze grondhouding:

- Flevoland moet naast een landschap van de belofte ook een landschap van de herinnering worden. We vernieuwen het landschap waar het kan, we behouden en herstellen het waar nodig.
- Als een ruimtelijke ontwikkeling het provinciaal belang raakt, zitten wij aan het begin van het proces aan tafel. We doen dit op basis van inspiratie en co-creatie.
- We werken mee aan opgaven (van ons of van anderen) als die een kans bieden voor de verrijking van de eigenheid van het landschap. Vanuit een integrale benadering waarbij de ruimtelijke kwaliteit kan worden vergroot. We faciliteren, inspireren en stimuleren gezamenlijk, waarbij ieder bijdraagt vanuit zijn of haar rol en mogelijkheden.
- We geven het goede voorbeeld bij ontwikkelingen ten aanzien van onze eigen provinciale elementen en structuren: bij transformaties en ontwikkelingen vormen de essentie van het landschap en het verhaal van de Flevolander de inspiratiebron.
- We zijn niet reactief, maar proactief. We werken samen met onze partners het landschapsprogramma uit, zowel via gezamenlijke uitwerkingsprogramma's als met pilots, projecten, prijsvragen en kennisdelen.
- We doen het samen, want 'mensen maken Flevoland'. We experimenteren met manieren van werken waarbij inwoners Flevoland vorm kunnen geven.

5.2 Onze rol in de uitvoering van het programma Landschap van de Toekomst

Het PLvdT geeft een duidelijk overzicht van onze visie en ambitie op het gebied van landschap, de essentie en kernkwaliteiten. De provincie geeft met het PLvdT richting voor het maken van keuzes in de uitvoering van het programma. Bijvoorbeeld in de vorm van samenwerkingsafspraken met andere partijen of door zelf de schop in de grond te zetten. Als ontwikkelingen in de leefomgeving daar aanleiding toe geven kan meer sturend instrumentarium uit de Omgevingswet (zoals de omgevingsverordening) worden ingezet.

De uitdaging is het landschap zo in te richten, dat functies elkaar waar mogelijk versterken, zich kunnen ontwikkelen, en de ruimte optimaal benutten. De beleving en kwaliteiten van het landschap samen met de ambitierichting vormen een kader die meeweegt in de te maken keuzes. We willen de kenmerken en identiteit van het gebied voor toekomstige generaties behouden. Zo werken we aan het landschap van de toekomst. Een landschap waar men graag is en een landschap dat men waardeert.

De ambitie en uitvoering van het PLvdT vraagt een duidelijke roloppvatting van de provincie. De rol van de provincie is niet altijd dezelfde. Deze is afhankelijk van de opgave, de ambitie en het gebied. En ook van de context en de gewenste interactie met andere overheden en de samenleving. De provincie geeft ruimte en richting. De provincie werkt samen, faciliteert waar het kan, en stuurt waar het moet.

Context: Borging op grond van de Omgevingswet

Provinciaal belang

In de Omgevingswet wordt de zorg voor de fysieke leefomgeving primair als een taak van het gemeentebestuur gezien. Om als provinciebestuur gebruik te kunnen maken van de bevoegdheden van de Omgevingswet dient er sprake te zijn van provinciaal belang dat niet doelmatig door de gemeente kan worden behartigd. De aanwezigheid van een provinciaal belang vloeit allereerst voort uit uitdrukkelijk bij de wet aan de provincies toegekende taken (de wettelijke taken zoals voor bijvoorbeeld stiltegebieden en natuurtaken). Daarnaast kan de provincie ook zelf oordelen dat er sprake is van een provinciaal belang, waardoor het mogelijk wordt om een van de instrumenten uit de Omgevingswet in te zetten. Of een bepaald onderwerp als een provinciaal belang kan worden aangemerkt is afhankelijk van de bestuurlijke context op een bepaald moment.

Of sprake is van een provinciaal belang moet het bestuursorgaan op grond van het subsidiariteitsvereiste motiveren. Het subsidiariteitsvereiste, zoals vastgelegd in de Omgevingswet en de Provinciewet, houdt in algemene zin in dat bevoegdheden op een zo laag mogelijk niveau worden afgehandeld, 'decentraal tenzij'. Het subsidiariteitsvereiste dwingt tot afweging en motivering waarom de bevoegdheid doelmatiger door de provincie dan door de gemeente kan worden uitgeoefend. Bij de motivering van provinciaal belang is gemeente-overstijgende problematiek aan de orde, het gaat dan bijvoorbeeld om ruimtegebruik met bovengemeentelijke effecten of gemeentegrensoverschrijdende voorzieningen in fysieke zin.

Provinciaal belang op het gebied van Landschap

Voor landschap zijn de provinciale belangen verwoord in het PLvdT. Ons landschap is nadrukkelijk een economische asset. We willen een aantrekkelijk landschap om te wonen, werken, ondernemen en recreëren. In het PLvdT hebben we de landschappelijke concepten en kernkwaliteiten uiteengezet die het Flevolandse landschap maken tot wat het is. We geven een ruimtelijk antwoord op de effecten van actuele (maatschappelijke) vraagstukken op het landschap.

We hebben het provinciaal belang voor landschap voor uitgewerkt in drie structurerende elementen. Deze drie provinciale belangen sluiten nauw aan bij de essentie van het landschap zoals beschreven in hoofdstuk 3 van het PLvdT. Dit vormt de basis van het landschap van Flevoland. Het benoemen van deze elementen tot provinciaal belang zorgt ervoor dat we het PLvdT kunnen uitvoeren. Hiermee versterken we het landschap van de toekomst.

1. **Waterbouwkundig bouwwerk:** *De herkenbaarheid en beleefbaarheid van het waterbouwkundig bouwwerk als geheel (structuren en onderdelen) en als erfgoed / identiteit van onze inpolderingstraditie.*

Het waterbouwkundige bouwwerk is het fundament, de oorsprong en het DNA van de polders van Flevoland. En dus het fysieke fundament van Het Verhaal van Flevoland voor vele inwoners. Het is een symbool van de inpolderingstraditie. Het vormt een belangrijk element in de beleving van contrast tussen water en land, hoog en laag, oud en nieuw land.

Het is van provinciaal belang om in de hele Flevopolder dit samenhangende ingenieurslandschap op dezelfde wijze voor de toekomst herkenbaar en beleefbaar te behouden. De provincie is het overkoepeld orgaan die deze grotere landschappelijke structuur als belang in oogschouw houdt. Deze structuur reikt verder dan de gemeentegrens.

2. **Mondriaan landschap:** *De beleving van het Mondriaan landschap (verkaveling, openheid, agrarisch gebruik) vanuit de lange belevingsassen (wegen, vaarten en dijken).*

Het landschap van Flevoland is relatief open met kenmerkende vergezichten en de groene omranding. De mate waarin het landschap als open wordt ervaren is grotendeels gebaseerd op de beleving van de zichtbare oppervlakte van het landschap. En op het zicht vanuit de belevingsassen.

Het is een optelsom van factoren. Enerzijds gaat het over het zichtbare maaiveld; het zicht zover als het oog reikt. Anderzijds gaat het over de belevingsassen van waar het open landschap wordt ervaren. Ook de wegen en vaarten leveren lange zichtlijnen in de polder. De regelmaat van het landschap, de grote luchten en het groene karakter zorgen voor orde en rust.

Dit unieke landschap in onze polder staat onder druk. Om dit beleefbaar te houden benoemen we het tot provinciaal belang. Dit zorgt voor doelmatige en eenduidige bescherming ervan.

3. **Polderconcepten:** *De drie polderconcepten met hun **eigen landschappelijke kenmerken**. Iedere polder heeft een eigen concept, sfeer en beleving. Dit geven iedere polder een eigen identiteit en karakter.*

Flevoland bestaat uit drie polders die na elkaar werden gerealiseerd: de Noordoostpolder, Oostelijk Flevoland en Zuidelijk Flevoland. Elk van de drie polders is vormgegeven en gerealiseerd vanuit de nieuwste inzichten en behoeften van die periode. Dat zorgde er voor dat elke polder zijn eigen ruimtelijke ordeningsconcept heeft gekregen en een sterke mate van eigenheid kent. De polders vertellen daarmee een verhaal over de tijd waarin ze aangelegd werden. Ze zijn hiermee van waarde voor de geschiedschrijving van Flevoland.

Dit verhaal van Flevoland dat af te lezen is in ons landschap willen we koesteren, herkenbaar houden en waar mogelijk versterken en doorontwikkelen. Deze basis van originele inrichtingsprincipes van het polderconcept wordt gebruikt om Flevoland verder vorm te geven. De polderconcepten zijn bovengemeentelijk van aard, waardoor wij dit belang het beste kunnen behartigen. Om die reden zijn de polderconcepten van provinciaal belang.

5.3 Provinciale inzet

Vanuit onze provinciale belangen hebben we een ambitie voor ons landschap neergelegd om een duidelijke kwaliteitsslag te maken. Daarnaast zijn er ontwikkelingen die op ons af komen vanuit een eigentijdse behoefte. Ook deze zien we terug in het landschap.

Wat gaan we de komende jaren doen om onze doelen te bereiken en onze ambities waar te maken? Om onze inzet te bepalen, hanteren we de volgende driedeling / maatlat:

1. *No regret*: ambities waar urgentie op zit, waar het momentum juist voor is of waarbij we aanhaken bij landelijke trends;
2. *Quick wins*: ambities die binnen directe bereik liggen omdat we samen kunnen optrekken met anderen (werk met werk maken) of het onze eigen eigendom betreft, ook wel koppelkansen genoemd;
3. *To influence*: Ambities en invloed die we hebben vanuit onze participatieve houding en rolontwikkeling voor een betekenisvolle bijdrage.

Met behulp van deze driedeling / maatlat bepalen we welke activiteiten en maatregelen de provincie de komende jaren uitvoert. In de daadwerkelijke uitvoering maakt de provincie gebruik van de provinciale rollen zoals hieronder uitgewerkt.

Activiteiten en maatregelen

Het PLvdT bestaat uit maatregelen en activiteiten voor de komende jaren. Deze zijn afgeleid uit het visiedeel van het PLvdT met de daarin verwoorde ambities en bekende informatie over lopende trajecten.

Deze maatregelen en activiteiten kunnen we gedurende de tijd aanpassen aan de op dat moment bekende situatie. De maatregelen en activiteiten zijn daarmee adaptief. De opsomming is weergegeven in willekeurige volgorde per onderdeel van de driedeling / maatlat van de provinciale inzet. Deze opsomming is niet limitatief van aard.

1. *No regret*:

- Monitoring van onze belangen in het landschap. Dit zijn de beleving van het Mondriaan landschap en de openheid, de staat van ons waterbouwkundig bouwwerk en de zichtbaarheid van de polderconcepten.
- Het geven van advies (vanuit een team ruimtelijk kwaliteit, met eventueel een hoeder in de rol als Provinciaal Adviseur Ruimtelijk Kwaliteit (PARK)) en het doen van ontwerpend onderzoek naar de invloed van trends en actuele ontwikkelingen in ons landschap. Dit is nodig voor de goede advisering vanuit onze provinciale belangen in (nieuwe) ontwikkelingen. Neem bijvoorbeeld verdozing. Het verdozen van het landschap neemt in rap tempo toe. Op welke wijze kan deze verdozing vanuit onze kwaliteiten in ons landschap worden bijgestuurd en ingepast. Een ander voorbeeld is een onderzoek naar de gevolgen van erfvergroting op de landschapsstructuur. Tenslotte is een onderzoek naar ontwerpprincipes voor voedselbossen in het Mondriaanlandschap mogelijk noodzakelijk. Dit als die trend zich serieus doorzet.
- Verkenning op de inzet van instrumentarium binnen het provinciaal belang (het waterbouwkundig bouwwerk, het Mondriaanlandschap en de polderconcepten). We onderzoeken op welke wijze we het provinciaal belang kunnen beschermen zonder daarbij gewenste ontwikkelingen te blokkeren of te vertragen. Dit kan op onderdelen mogelijk leiden tot juridische borging in de omgevingsverordening.

- Welke instrumenten van de Omgevingswet kunnen we inzetten om de provinciale belangen te versterken (reguleren, faciliteren, en communiceren).
- Het werken aan herstel en verduurzaming in de drie polders van de hoofdstructuren zoals Het Carré en de Vogelweg. Dit doen we in samenwerking met gemeenten Zeewolde en Almere. Deze structuur staat onder druk door de Essentaksterfte en bodemcondities.
- Het werken aan herstel en verduurzaming van de dorpenring in de Noordoostpolder. De dorpenring is onderdeel van de essentie van het polderconcept. De ring is niet meer zichtbaar en niet meer volledig beplant. Tegelijkertijd is dit een goed moment voor het introduceren van een duurzaam soortenbestanden. Dit zorgt voor meer biodiversiteit.
- Dorps- en stadsranden dragen bij aan het polderconcept van de grote groene eilanden in de ruimte. Deze randen staan onder druk door de uitbreidingsbehoeften zoals voor woningbouw. In ontwerp en uitvoering van deze nieuwe gebieden besteden we aandacht aan deze dorpsranden en stadranden. Op deze wijze integreren we kwaliteiten als dorpsbossen in een eigentijdse vorm in de opgaven. Daarmee werken we aan extra omgevingskwaliteit.

2. Quick wins:

- Gezamenlijke aanpak van ambities door het sluiten van bestuursovereenkomsten, samenwerkingsverbanden of een gezamenlijke agenda. We combineren landschappelijke ambities bijvoorbeeld met ambities vanuit het erfgoedprogramma, natuurinclusieve landbouw, stikstofaanpak, de bosstrategie, recreatief gebruik vaarten, fietsen en erfsingels.
- Daar waar we zelf projecten in uitvoering hebben krijgt landschap een duidelijke rol. We zetten in op het toevoegen van (extra) landschapskwaliteit. Dit kan bijvoorbeeld bij infraprojecten, op markante plekken zoals een entree. Ook uitvoeringsprojecten vanuit gebiedsprogramma's bieden kansen hiervoor.
- In het ontwerp en de uitvoering besteden we aandacht aan de polderentrees. Dit doen we vanuit de kernkwaliteiten van deze entrees. De polderentrees zijn de gewaardeerde binnenkomsten van onze provincie. Bij provinciale projecten kan het landschap worden versterkt door werk met werk te maken.

3. To influence

- In gesprek blijven over ons landschap. Het landschap is immers continue in beweging. Met belanghebbenden, betrokkenen en inwoners het gesprek voeren over de waarden en veranderingen/trends in het landschap. Dit kan aan de hand van pakkende activiteiten zoals pop-ups (in samenwerking met het erfgoedprogramma) of andere evenementen.
- Extra inzet op het overbrengen van kennis over het landschap op Provinciaal niveau.
- Het geven van advies en doen van ontwerpend onderzoek naar de invloed van trends en ontwikkelingen op ons landschap. Bijvoorbeeld de grote opgaven uit hoofdstuk 2.3 zoals invloed van verdozing op ons Mondriaanlandschap of de gevolgen van erfvergroting op de landschapsstructuur.
- Daar waar andere partijen zoals gemeenten, waterschap of ontwikkelaars plannen ontwikkelen zitten we vanaf het begin aan tafel. We geven informatie over onze kernkwaliteiten en lichten onze visie en ambitie toe. Daar waar mogelijk geven we het landschap extra kwaliteit met de voorgenomen ontwikkeling. Zoals bijvoorbeeld het

introduceren van nieuwe dragende groenstructuren als onderdeel van nieuwe ontwikkelingen in stads- en dorpsranden of rond de erven.

- Ontwikkeling van subsidieregelingen om landschapsstructuren of -elementen te versterken bijvoorbeeld voor erfsingels.
- De provinciale regisseursrol uitdiepen en inrichten. En daarmee bijvoorbeeld actief acteren in netwerkvorming en gezamenlijk ontwerpprincipes vormgeven. Zo kunnen we met verschillende partijen en uitvoerenden stappen vooruitzetten.
- We gaan op zoek naar samenwerkingsverbanden om uitvoering te geven aan ambities die we hebben voor ons landschap. Deze integrale en gezamenlijke aanpak kan leiden tot intentieovereenkomsten en bestuursovereenkomsten.

Provinciale rolopvatting

Met het benoemen van provinciale belangen op het gebied van landschap benoemen we de essentie van het landschap als basis voor meer ruimtelijke kwaliteit / omgevingskwaliteit. Daarmee kan de provincie ruimtelijke ontwikkelingen beter inpassen in de omgeving. Het streven is gezamenlijk het landschap op een goede manier in te richten en vorm te geven, met trots en optimisme.

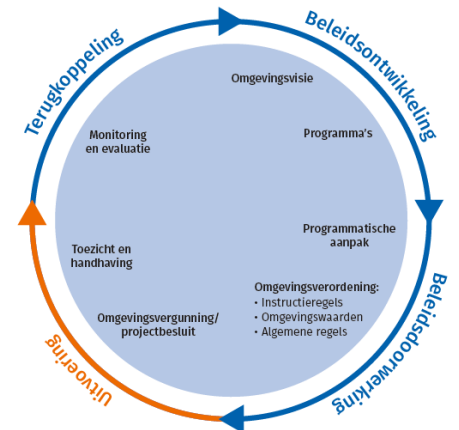
Dit kan door zelf bezig te zijn met onze ambities en deze zelf te realiseren (realisator). Ook door andere partijen te informeren over onze visie, te stimuleren en te enthousiasmeren om deze kennis in te zetten (communicator). Maar ook door te faciliteren (facilitator) en waar nodig te reguleren (regulator). Deze rollen zijn verder uitgewerkt in de bijlage Provinciale rollen.

Afhankelijk van het moment zal de provincie een mix van deze rollen laten zien en is het denkbaar dat de provincie adaptief switcht van rol. Als bijvoorbeeld een Quick win uit de driedeling / maatlat van provinciale inzet om een bepaalde reden niet meer mogelijk is kan de provincie ervoor kiezen het doel zelf te gaan realiseren. Anderzijds kan na het doen van een No-regret verkenning naar de inzet van de instrumenten van de Omgevingswet de provincie de rol van regulator op zich nemen en de omgevingsverordening aanpassen. Activiteiten in het kader van To influence kunnen bovendien uitmonden in een Quick win.

5.4 Monitoring en evaluatie

Met het vaststellen van het Programma Landschap van de Toekomst (PLvdT) met hierin uitgewerkt het visiedeel en het uitvoeringsdeel (programma) is het kwadrant van 'beleidsontwikkeling' uit de beleidscyclus voor dit moment afgerond. Via de kwadranten beleidsdoorwerking (omgevingsverordening en samenwerkingsafspraken) en uitvoering wordt met het PLvdT gewerkt aan het realiseren van de doelen uit de PLvdT.

Na verloop van tijd is het nodig om te bezien of aanpassingen van het beleid nodig zijn. Waar kan het effectiever? Waar is bijsturing nodig? Hiervoor is het van belang om de vinger aan de pols te houden bij de voortgang van de uitvoering van de landschapsvisie, zicht te houden op de feitelijke ontwikkelingen en de stand van zaken van de verschillende onderdelen uit het landschapsprogramma.

Conform het kwadrant terugkoppeling is monitoring en evaluatie nodig om de beleidscyclus te sluiten en input te genereren voor nieuwe beleidsontwikkeling. Gedacht wordt om dit vorm te geven door:

- Het monitoren van de voortgang en de werking van het landschapsbeleid en
- Monitoring op doel- en effectbereik van de in het PLvdT opgenomen activiteiten en maatregelen.

Over de resultaten van monitoring en evaluatie worden uw Staten actief geïnformeerd en waar nodig vindt een terugkoppeling plaats in het financiële jaarverslag. In het geval er aanleiding is tot het aanpassen van beleid, doelen zoals geformuleerd in het PLvdT, zal dit proces verlopen conform de Omgevingswet.

Bijlage Provinciale rollen

Het onderstaande schema geeft een overzicht van de rollen die de provincie kan aannemen bij het uitvoeren van het PLvdT. In elk van deze rollen heeft de provincie een aantal instrumenten ter beschikking. Voorbeelden hiervan worden bij de rollen genoemd.

Regulator Gebieden of verbieden Normeren Aanwijzen van gebieden Financiële instrumenten (verplicht; ontmoedigend of bonus/malus)	Facilitator Financiële instrumenten (Vrijwillig: stimuleringssubsidie) Vrijwillige afspraken Partijen bij elkaar brengen (regisseur, spelverdeler) Gelijkwaardige partner aan tafel
Realisator Zelf bouwen/ aanleggen/ realiseren Zelf uitvoeren	Communicator Voorlichting Uitdragen van visie Gelijkwaardige partner aan tafel

Regulator

In de rol van regulator kan de overheid bepaalde activiteiten of gedragingen gebieden of verbieden. De overheid kan normen stellen of financiële prikkels inbouwen die een bepaald gewenst gedrag afdwingen. De omgevingsverordening en het projectbesluit zijn instrumenten die de provincie hiervoor kan inzetten.

Facilitator

In de rol van facilitator gaat het om het scheppen van voorwaarden, het bieden van ruimte voor en aansluiting zoeken bij initiatieven van anderen. Dit passend binnen de kaders van het PLvdT. De provincie zit dan in de rol van verbinder, mediator, expert, kennismakelaar en begeleider. Het gaat dan om partijen (overheden en maatschappelijke partijen) onderling met elkaar te laten samenwerken of bij elkaar te brengen om kennis te delen. Dit kan resulteren in bijvoorbeeld een bestuursovereenkomst of convenant. Ook meefinancieren van de (extra) aanleg van landschapselementen is hiervan een voorbeeld.

Realisator

Soms kunnen de doelen van het PLvdT niet alleen door samenwerken en faciliteren effectief kunnen worden bereikt. Dan kan de rol van de provincie ook die van realisator zijn. Als realisator zorgt de overheid zelf dat een bepaald werk gerealiseerd wordt bijvoorbeeld door bepaalde landschapsstructuren te versterken. Dit kan door zelf aan te leggen, of door hiervoor opdracht te geven aan een marktpartij door middel van aanbesteden of inkopen. Het gaat dan om het realiseren van projecten vanuit de eigen verantwoordelijkheid.

Communicator

Als communicator wil de provincie aan tafel zitten vanuit een kennisdelende en informerende rol. Door te vertellen over de toegevoegde waarde van het PLvdT. Door als overheid mee te denken en mee te praten over landschapsvraagstukken dragen we bij aan het bewaken en verrijken van het landschap. Een voorbeeld hiervan is het meedenken over initiatieven in de vorm van omgevingstafels en het organiseren van inspirerende bijeenkomsten over de ambitie van het programma.